

Koji su naredni koraci nakon zelenog svjetla Evropskog vijeća?

Lideri država članica u okviru Evropskog vijeća donijeli su historijsku odluku da se Bosni i Hercegovini da zeleno svjetlo za otvaranje pristupnih pregovora. Ali šta to znači i šta su naredni koraci?

Proširenje je jedna od najuspješnijih politika kojom Evropska unija promovira stabilnost i prosperitet širom kontinenta. Otvaranje pristupnih pregovora je značajna prekretnica za svaku zemlju koja teži pridruživanju Evropskoj uniji, a označava početak strukturiranog procesa kojim se zemlja na putu ka članstvu priprema da u potpunosti usvoji zajednička prava i dužnosti koji su obavezujući za sve države članice EU. Cjelokupni korpus propisa EU, odnosno pravna stečevina, poznata je pod francuskim terminom 'acquis communautaire' ili skraćeno 'acquis' (što se približno prevodi kao „zajednička dostignuća Evropske zajednice“).

› Šta sadrži pravna stečevina?

Države članice Evropske unije saglasne su da će se voditi nizom zajedničkih propisa i udružiti svoj suverenitet u ključnim područjima za koja utvrde da im je to u interesu. Na taj način su zajedno jače, sve skupa prisutnije na međunarodnom planu i doprinose očuvanju visokih standarda o važnim pitanjima kao što su ljudska prava, vladavina prava, demokratija, okoliš, sigurnost proizvoda, protumonopolska pravila, energija i druga područja.

Za potrebe pristupnih pregovora pravna stečevina se trenutno dijeli na 35 poglavlja. Poglavlja su tematska, poput slobode kretanja roba, slobode kretanja radne snage, slobode pružanja usluga, slobode kretanja kapitala i dr. Svakoj zemlji koja se želi pridružiti EU daje racionalan okvir za rad dok usklađuje svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom.

Evropska komisija je 2020. usvojila revidiranu metodologiju kako bi proces proširenja učinila još kredibilnijim, predvidljivijim i dinamičnijim, uz snažnije političke smjernice. Prema novoj metodologiji poglavlja pravne stečevine podijeljena su u šest klastera (temeljna pitanja; unutrašnje tržište; konkurentnost i inkluzivni rast; zelena agenda i održiva povezanost; resursi, poljoprivreda i kohezija; vanjski odnosi). Pregovori po svakom klasteru otvaraju se u cijelosti nakon što zemlja ispuni uslove za otvaranje.

Važno je istaći da se klaster o temeljnim reformama, koji uključuje vladavinu prava, funkcioniranje demokratskih institucija i javnu upravu, prvi otvara i posljednji zatvara. EU je Unija vrijednosti i 'temeljna pitanja' su – kako im i samo ime kaže – najvažniji element pristupnog procesa.

› Nakon zelenog svijetla od Vijeća, šta su naredni koraci?

Nakon što Evropsko vijeće da zeleno svjetlo za početak pristupnih pregovora, sljedeći korak je usaglašavanje pregovaračkog okvira, odnosno, smjernica i principa za vođenje pristupnih pregovora. Evropska komisija izrađuje nacrt pregovaračkog okvira za EU i upućuje ga Vijeću na usvajanje. U zaključcima Evropskog vijeća iz marta 2024. godine precizirano je da BiH, prije usvajanja pregovaračkog okvira, treba da ispuni sve relevantne korake koje je Evropska komisija postavila u oktobru 2022. godine kada je preporučeno status kandidata.

Bosna i Hercegovina, kao i svaka druga zemlja koja otvara pristupne pregovore, također mora uspostaviti svoju pregovaračku strukturu, pregovarački mandat i okvir. Prije svega je potrebno usvojiti odluke o:

- 1) koordinaciji između izvršnih organa,
- 2) ulozi Parlamentarne skupštine BiH;
- 3) uključenosti vanjskih stručnjaka, civilnog društva i poslovne zajednice;
- 4) strategiji transparentnosti i komunikacije.

Također je ključno da Bosna i Hercegovina imenuje glavnog pregovarača, koji je na čelu tima nestranačkih eksperata, a bira se konsenzusom. Pristupni pregovori od zemlje zahtijevaju da usaglasi zajedničke interne stavove i da govori jednim glasom.

Pregovarački okvir usvajaju obje strane na prvoj Međuvladinoj konferenciji između država članica EU i zemlje koja je podnijela zahtjev za članstvo. Tada pristupni pregovori formalno počinju.

➤ **Koliko je BiH trenutno spremna za članstvo u EU? Koliko je usklađena s pravnom stečevinom?**

Nivo usklađenosti Bosne i Hercegovine s *acquisom* i pripremljenost za članstvo u EU u različitim područjima politika ocijenjeni su u Mišljenju Komisije o njenom zahtjevu za članstvo u EU iz 2019. i u prapratnom Analitičkom izvještaju, a naknado se procjenjuju u godišnjim izvještajima o napretku. Posljednji Izvještaj o BiH objavljen je u novembru 2023.

Prvi korak u pristupnim pregovorima podrazumijeva da Evropska komisija zajedno sa zemljom koja je podnijela zahtjev za članstvo u EU provede formalni proces analize usklađenosti (tzv. screening). Time se ocjenjuje koliko je zemlja pripremljena za članstvo u EU prema poglavljima pravne stečevine i prema klasterima. Od Bosne i Hercegovine se u sklopu procesa analize usklađenosti očekuje da Evropskoj komisiji predstavi svoj program preuzimanja pravne stečevine (engl. NPAA). Proces analize usklađenosti također će dati preliminarne pokazatelje pitanja koja će se pojaviti tokom pregovora.

Nalazi analize usklađenosti objavljuju se u Izvještaju o analizi usklađenosti koji pruža analitički okvir za pregovore.

➤ **Koliko traju pristupni pregovori?**

Proces pristupanja EU podrazumijeva više faza, uključujući uspostavljanje pregovaračkog okvira, Međuvladinu konferenciju za otvaranje pregovora, proces analize usklađenosti, uslove za otvaranje, pregovore po klasterima, odnosno, poglavljima, Mišljenje Komisije o spremnosti za članstvo nakon završetka pregovora, saglasnost Evropskog vijeća i Evropskog parlamenta za prijem u članstvo zemlje koja je podnijela zahtjev i ratifikaciju ugovora o pristupanju u svakoj državi članici EU.

Iako postoji više koraka, vremenski okvir za ispunjavanje svake prekretnice zavisi isključivo od kapaciteta i spremnosti zemlje da pravi iskorake.

➤ **Kakvu podršku nudi EU tokom pristupnih pregovora?**

U svom godišnjem govoru o stanju Unije iz septembra 2023. predsjednica Evroske komisije Ursula von der Leyen govorila je o potrebi da se odgovori na 'historijski poziv' tako što će se Evropska unija upotpuniti proširenjem. Kao najdosljedniji i najlojalniji partner Bosne i Hercegovine, kojoj je pružila i najznačajniju pomoć, EU ostaje opredijeljena da podrži napredak Bosne i Hercegovine na njenom evropskom putu i u ispunjavanju kriterija za članstvo. Podrška će se nastaviti u formi finansijske pomoći, tehničke podrške i strateškog savjetovanja. Bosna i Hercegovina također može imati koristi od Plana rasta za Zapadni Balkan, kojim se za zemlju izdvaja više od 2 milijarde KM, uz ključne reforme koje će potaknuti investicije, rast i radna mjesta. U okviru Plana rasta, Bosna i Hercegovina će imati priliku za snažnije integrisanje na jedinstveno evropsko tržište, donoseći značajne koristi za ekonomiju i građane.

